

بيت المال: وهو مكان يوضع فيه المال تحت يد امين ليصرف في مصارفه الشرعية (شرح احكام الشرعية عند ٥٨٤ مادة).

بوقوله عائد اولان تركه دن مجتمعه مالدين فقراء مسلمينك عليل ومرضالريك نفقه و ادويه بهالرينه و كسبدين عاجز ضعفانك نفقه لرينه صرف اولتور (مرشد الوارثين في احوال الاربعين) (Nastaviće se)

M. HANDŽIĆ:

## VAHDETI

Vahdeti je pjesnički pseudonim jednog našeg dosta zanimivog pjesnika, o kome se do sada vrlo malo znalo. Dr. S. Bašagić ga je u svojim Bošnjacima i Hercegovcima sasvim ukratko spomenuo među savremeniciima Derviš-paše Mostarca crpeći podatke, koji su sasvim oskudni, iz Hammerova djela Geschichte des osm. Dichtkunst (III 98). Hammer je o njemu pisao na temelju podataka Rijazije i u njemačkom prevodu zabilježio jedan njegov stih, čije je značenje: »Ako čezneš za onijem svijetom, ne prestaj plakati, jer ko u snu plače, iz mûkâ sna se budi«. Kratka njegova biografija se nalazi i u Sidžilli-osmâni-ji (IV, 604). Kasnije je Dr. S. Bašagić o Vahdetiji saznao nešto malo više i to je spomenuo u svojim Znamenitim Hrvatima (str. 75). I ja sam ga vrlo kratko spomenuo u djelima »El-džev ierul-esnâ« (str. 138) i »Književni rad bos.-herc. muslimana« (str. 53, br. 14).

Vahdeti je rodom iz Dobruna kraj Višegrada i on je jedini, ukoliko ja znam, Dobrunjanin čije se ime spominje u istočnoj književnosti. Da je on zbilja iz Dobruna, svjedoče nam naslovi nad njegovim pjesmama u jednoj staroj rukopisnoj medžmûi koja je pisana u jedanaestom stoljeću po Hidžri. Jedan od tih naslova glasi:

ازان وحدتى البوسنوى الدبرونى رحمه الله تعالى

(Od pjesama Vahdetije Bošnjaka Dobrunjanina — Bog mu se smilovao!). Jedan drugi naslov glasi:

مرثية وحدتى البوسنوى الدبرونى براى خليل بك رحمه الله تعالى

(Tužaljka Vahdetije Bošnjaka Dobrunjanina za Halil begom — Bog im se obojici smilovao!).

Kako je bilo prâvô ime Vahdetiji, ne spominje niko. Na prvom listu spomenute medžmue popisan je u glavnom njen sadržaj. Između ostalog tu nalazimo i ovo:

..... مع ترجيع بند احمد وحدتى

t. j. da se u medžmûi uz ostalo nalazi i jedan »terdži-i-bend« Ahmeda Vahdetije. Na temelju ovoga ja sam u Književnom radu spomenuo, da mu je ime Ahmed. Kasnije sam u to posumnjao, jer se u medžmûi nalazi jedan »terdžii-bend« pod naslovom:

ترجيع بند احمد در مدح ائمة دوازده

(Ahmedov terdžii-bend o hvali dvanaestorice imama). Tu nemamo nikakva dokaza, da je spomenuti Ahmed isto što i Vahdetija, te prema tome bi se dalo zaključiti, da je onaj, koji je kasnije popisao spomenuti sadržaj, jednostavno pogriješio, te identifikovao Ahmeda sa Vahdetijom. Uostalom nadati se je, da se daljim istraživanjem i ovo konačno otkrije i riješi.

Neki biografi Vahdetije prišivaju mu nadimak »mulhid«, što znači raskolnik. »Sidžilli-osmâni« kaže: ملحدكلمه تتم ايدى t. j. sumnjali su u njega da je raskolnik. Nijedan od njegovih biografa ne navodi razlog toj sumnji niti označuje, što se je to kod njega nalazilo, te da mu se dadne taj ružni naziv. Mi ćemo to pokušati bar donekle osvijetliti na temelju njegovih pjesama, kojih lijep broj imamo pri ruci.

Vahdetija je bio bez sumnje derviš, i po svoj prilici pripadao je mevlevijskom redu, jer se u spomenutoj medžmûi nalazi jedna njegova pjesma, gdje hvale Konju, mevlevijski centar. Među dervišima nalazimo mnoge koji su navukli na se opravdanu ili neopravdanu sumnju u njihovo vjerovanje. Mnogi su često puta dolazili u sukob sa islamskom naukom onakvom kakvu je tumači ulema i naravno, da su onda od uleme bili napadani. Sam pseudonim »Vahdeti« (وحدتى) dolazi od riječi وحدت t. j. jedinstvo. Posebno vjerovanje o Bogu zove se «وحدة الوجود», što se često puta može identifikovati sa panteističkim vjerovanjem. Naime vjerovanje u وحدة الوجود dade se shvatiti dvojako: Prvo bi bilo to, da samo opstoji Bog i ovo vjerovanje je isto što i vjerovanje panteista koji kažu: Sve je Bog i Bog je sve. Drugo shvatanje bi se dalo protumačiti ovako: Sve osim Boga je promjenljivo i nestalno, zato ga smatramo kao da i ne postoji te se u to i ne pouzdajemo. Jedini Božji opstanak je stalan i vječit. Vahdetija je zastupao vjerovanje u وحدة الوجود, te je to htio i u svom pseudonimu naznačiti i naglasiti. Kakvo je vjerovanje u ovom